

Stockholms kommun
registrator.utbildning@stockholm.se

2018-02-02
Dnr 400-2016:11437

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Spånga grundskolas arbete vid
elevers övergångar till årskurs 7 i Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av arbetet med elevers övergångar till årskurs 7. Syftet är att granska hur skolor arbetar med elevers övergång till årskurs 7 för att skapa kontinuitet och progression i elevers lärande och utveckling. Det är arbetet vid den mottagande årskursen som är föremål för granskning.

De övergripande frågeställningarna är:

- 1) I vilken utsträckning inhämtar skolan systematiskt information om elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar?*
- 2) I vilken utsträckning används den inhämtade informationen för att skapa kontinuitet och progression i elevers lärande och utveckling?*

Frågeställningarna ska besvaras inom ramen för varje enskilt granskningsbeslut på verksamhetsnivå samt på övergripande nivå inom ramen för en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Granskningen genomförs i 17 skolor. I urvalet ingår såväl kommunala som fristående skolor belägna i större och mindre kommuner. Spånga grundskola med Stockholms kommun som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Spånga grundskola den 29 och 30 november 2017. Besöket genomfördes av utredarna Eva Fröberg, Robert Holmblad och Jesper Thiborg. Intervjuer med elever, vårdnadshavare, lärare, elevhälsa och skolledning har genomförts. Inspektörerna tog också del av elevdokumentation som fördes över i samband med övergången 2017.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Inhämta information

Skolinspektionen bedömer att skolan till delar bedriver ett systematiskt arbete för att inhämta relevant information om elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar vid övergången till årskurs 7. Granskningen visar att rektorn har skapat strukturer och rutiner för arbetet. Syftet med rutinerna är bland annat att få in underlag för att kunna sätta samman de nya klasserna i årskurs 7, samt få kännedom om vilka elever som har behov av stödinsatser.

Granskningen visar emellertid att det på skolan saknas en samsyn för vilken information som behöver inhämtas inför årskurs 7. Skolan begär huvudsakligen in information om elever som befaras att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i sin skolsituation samt information om betygsresultat för de elever som ansöker till skolans så kallade spetsklass. Skolan efterfrågar inte systematiskt information om vilka elever som når, eller lätt når, kunskapskraven samt vilka kunskaper och behov de har inför skolstarten i årskurs 7. Skolan genomför istället en screening av elevers kunskaper i matematik, engelska och svenska i början av årskurs 7. Enligt Skolinspektionen behöver skolan begära in den information som behövs för att kunna anpassa undervisningen inför skolstarten för alla elever. Skolan behöver dessutom på gruppnivå informera sig om själva innehållet i den utbildning eleverna fått, exempelvis i vilken omfattning undervisningen har behandlat olika kunskapsområden i ämnenas centrala innehåll.

Vidare visar granskningen att skolan tar initiativ till samverkan för att få in information om elever. Förutom den skriftliga informationen som skolan får, träffas skolans elevhälsoteam enstaka avlämnande skolors elevhälsoteam och skolledning för att diskutera elever. Den information som skolan får in varierar dock i hög mellan olika avlämnande skolor. Någon samverkan mellan elevernas tidigare och blivande mentorer och lärare förekommer inte heller.

Använda informationen

Skolinspektionen bedömer att lärare använder den inhämtade informationen om elevers behov av stöd som underlag när de planerar och bedriver undervisningen. Granskningen visar att skolan har rutiner för hur informationen ska bearbetas och spridas till de lärare som behöver den. Specialpedagogen sammanställer främst information om enskilda elevers behov av stöd i skolsituationen och lärarna delges informationen muntligt vid läsårstarten. Eftersom skolan inte tar in information om samtliga elevers kunskapsutveckling i form av betyg inför skolstarten saknas denna information när undervisningen ska planeras. Granskningen visar också att det på skolan saknas en samsyn om hur och varför information om elevers kunskapsnivå ska användas när undervisningen planeras.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Skolan behöver inhämta ett bredare underlag på såväl individ- som gruppnivå om elevers kunskapsnivå samt behov och förutsättningar.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig utsträckning inhämtar information om elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar för att kunna skapa sammanhang, kontinuitet och progression i deras lärande. Granskningen visar att skolan huvudsakligen begär in information om de elever som är i behov av stödinsatser samt betygsresultat i matematik, biologi, kemi och fysik i samband med att elever ansöker till spetsklassen. Andra elevers kunskapsnivåer samt eventuella behov och förutsättningar i olika lärandesituationer efterfrågas i liten utsträckning inför att eleverna börjar årskurs 7. Skolan efterfrågar till

exempel inte information om undervisningsmetoder som visat sig särskilt framgångsrika eller inte fungerat för elever oavsett kunskapsnivå. Skolan behöver därför inhämta information om hur undervisningen bör bedrivas för elever oavsett kunskapsnivå.

Skollagen är tydlig med att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Även elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås har rätt till ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolan behöver också informera sig om i vilken omfattning elever från olika klasser och skolor har arbetat med olika kunskapsområden, arbetsområden eller förmågor i olika ämnen. Skolan efterfrågar ingen information om innehållet i den undervisningen eleverna tidigare har fått. Granskningen visar att det därför förekommer att elever får arbeta med sådant de redan har kunskap om. Läroplanen betonar att lärarna inför övergångar ska utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utbildning och lärande. Bristande rutiner för övergångarna riskerar att skapa avbrott i elevernas lärande.

- Rektorn behöver utveckla och förankra former och rutiner för samverkan med avlämnande skolor för att underlätta elevers övergång till årkurs 7. Bland annat behöver skolan förtydliga vilken information som den behöver om eleverna.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver skapa nödvändiga förutsättningar för en god samverkan med samtliga avlämnande skolor. Skolan har inte rutiner som ger förutsättning för en likvärdig inhämtning av relevant information om elever från avlämnande skolor. Granskningen visar att informationen från de olika avlämnande skolorna håller olika kvalitet, och ibland saknar relevans, utifrån vad Spånga grundskola behöver veta om elever. Av granskningen framgår att det är ansvarig specialpedagog på Spånga grundskola som ber avlämnande skolor om "behövlig information" om elever som skolan ska ta emot. Några tydliga riktlinjer, exempelvis i form av mallar eller blanketter, för vilken information skolan vill ha från avlämnade skolor har inte tagits fram. Samverkan mellan avlämnande skolor och Spånga grundskola behöver sålunda till exempel handla om att förtydliga vilken information som skolan anser relevant att få in om bland annat elevers kunskapsnivå.

Granskningen visar att nuvarande former för samverkan behöver utvecklas för att underlätta elevernas övergång till årskurs 7. Exempelvis förekommer ingen samverkan mellan elevernas tidigare och blivande mentorer om hur de ska arbeta för att övergången ska bli så bra som möjligt för eleverna. I granskningen framkommer att omställningen till en ny skolmiljö med nya scheman och lärare samt krav på ett större eget ansvarstagande är svår för en del elever.

Samverkan behöver också innefatta att lärare i olika ämnen utbyter kunskaper, erfarenheter samt information om innehållet i undervisningen med avlämnande skolors lärare för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevers utveckling och lärande. Lärare i olika ämnen från mottagande och avlämnande skolor behöver därtill samverka om hur betygssättningen och bedömningen av elevers kunskaper i årkurs 6 har gått till.

Granskningen visar att lärarna vid Spånga grundskola inte känner till vilka av delar av kunskapskraven inom ett ämne som en elev har uppnått i årskurs 6. Därför anser rektorn och lärarna att det är svårt att veta vad betygen står för och hur de ska beaktas när undervisningen ska planeras.

- Rektorn behöver se till att det på skolan råder en samsyn kring vikten av att inhämta och använda information om elevers kunskapsnivå för att skapa kontinuitet och progression i deras lärande.

Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med lärare och annan personal behöver diskutera och skapa en gemensam förståelse för vilken information som behöver inhämtas om elever, hur den ska användas och varför den ska användas. Av granskningen framgår att lärare på skolan inte vill känna till elevers betyg, förutom för de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Lärare anser att betygen inte ger information om vilka av kunskapskraven som eleven uppnått i ett visst ämne utan snarare har en negativ inverkan på undervisning, bedömning och betygsättning.

I granskningen framkommer exempel på elever som inte får en undervisning anpassad efter sina kunskapsnivåer. Skolinspektionen vill betona att tillräcklig och relevant information om eleverna är en grundförutsättning för att läraren ska kunna leva upp till skollagens krav om att undervisningen ska anpassas efter elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar. En samsyn på skolan om vilken information som behöver inhämtas, hur den ska användas och varför, behövs för att skapa motivation till och säkerställa att relevant information om eleverna används när lärarna planerar och bedriver undervisningen.

1.1 Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2 november redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:11437) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Carin Holtz

Enhetschef/beslutsfattare
Signerat av: Carin Holtz

X Eva Fröberg

Utredare/Föredragande
Signerat av: Eva Fröberg

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn-->

[granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-vid-elevers-overgang-till-arskurs-7/](https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-vid-elevers-overgang-till-arskurs-7/)

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Spånga grundskolan är belägen i Spånga och omfattar årskurserna 7-9. Huvudman är Stockholms kommun. I årskurs 7 går 152 elever och på skolenheten 463 elever. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor. Tvärs över gatan till skolan finns skolenheten Solhemsskolan med årskurserna F-6.

Till årskurs 7 kommer elever från framförallt 8 skolor: Solhemsskolan F-6, Nälsta skolan, Oxhagsskolan, Vinsta grundskola, Sundbyskolan, Bromstensskolan, Beckomberga skola och Norra Ängby skola, vilka har Stockholms kommun som huvudman. Det finns även elever som kommer från skolor i Järfälla kommun. Av de 152 eleverna i årskurs 7 kommer 92 från Solhemsskolan.

Bilaga 2: Rättslig reglering

Skollagen (SFS 2010:800)

1 kap. 4 § 1-2 st.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. [...]

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. [...]

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

3 kap. 5a §

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

3 kap. 8 § 1 st.

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

3 kap. 9 § 1 st.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Förordning (SKOLFS 20110:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet

1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

2.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Riktlinjer

Läraren ska

- i samverkan med förskollärare i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande,
- i samverkan med arbetslaget i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar,
- vid övergångar särskilt uppmärksamma elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och
- ta tillvara möjligheter till kontinuerligt samarbete om undervisningen i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.